

SURF-

NAAAMSE

ROODVOET

TAAANTULLA

Er praat

met ANOULT

KWITTVOF

AK

Sr: Je viel me op omdat je er anders uitziet. Wanneer en hoe ben je in mijn thuis Botopasi beland?

AK: In december 2018 had ik een enkeltje naar Paramaribo geboekt. Dat was na een te lange en intensieve periode van te hard en te veel werken aan veel projecten, vooral aan mijn nu succesvolste werk Universal Tongue. Ik was van kleins af aan al nieuwsgierig naar Suriname. Tussen 2004-2008 woonde ik in Rotterdam boven een Surinaamse pakketwinkel op de Vierambachtsstraat. Door mijn leven daar leerde ik via mijn onderburen, die daar dus werkten, voor het eerst meer over Suriname. Mijn belangstelling voor Suriname groeide vanaf dat moment en stond sindsdien op mijn verlanglijst. Ik wilde heel graag zien 'wie' en 'wat' dat tot de verbeelding sprekende land nu echt is.

Op 10 december 2018 kwam ik in Paramaribo aan en direct voelde ik mij sterk aangetrokken om naar het binnenland te gaan; de Surinamerivier op. Ik vond online een Nederlandse kunstenaar van Surinaamse afkomst; Isidoor Wens. Ik las dat hij uit het dorp Botopasi kwam, maar toen al ruim 45 jaar in Nederland woonde. Ik stuurde hem een e-mail om te vragen of ik via hem in het dorp waar zijn roots lagen kon komen. Zo werd ik uitgenodigd om met zijn broer Harry naar Botopasi te gaan en bij zijn zus Celes te slapen in een hut naast haar huis. Isidoor zelf was toen gewoon in Nederland, maar heeft mij verbonden en zoals ze in Botopasi zeggen: naar het dorp gebracht. Tot op de dag van vandaag ben ik verbonden met de familie Wens. Celes is, zoals ze zelf zei, m'n moeder in Botopasi, ik kan altijd bij haar terecht.

Sr: Heeft het kunstenaarschap je – direct of indirect – naar Botopasi gebracht? Op welke manier is dat gebeurd?

AK: M'n kunstenaarschap is altijd bij me. Ik zie 't leven als kunstenaar niet als iets dat ik loskoppel op bepaalde momenten. Ook zie ik het niet als puur een beroepspraktijk. Ik ben met alles wat ik doe met m'n werk bezig, altijd en overal. Voor mij is kunst 't enige wat echt vast staat in mijn leven, het enige ook waarvan ik weet dat ik het altijd bij me heb en waaraan ik mij kan vasthouden. Het is m'n enige echte zekerheid, terwijl al het andere in het leven altijd kan veranderen. Reizen en de wereld zien, en dat doe ik al zolang als ik leef; als kind en tiener al met familie en vanaf het moment dat ik alleen of met vrienden of lovers op pad mocht van mijn ouders, is van groot belang voor mij. Ik heb een enorm grote drang om te leren over alles dat anders is dan ik of waar ik vandaan kom. Mijn nieuwsgierigheid naar andere culturen en naturel omgevingen is mateeloos. Maar om specifiek in te gaan op Suriname in dit geval, of Botopasi, dan moet ik er ook wel bij zeggen dat de Nederlandse sporen in de Surinaamse geschiedenis en de in Nederland aanwezige Surinaamse cultuur een nog sterkere drive creëerden. Omdat het land en de mensen een relatie hebben met waar ik vandaan kom, is het een land dat me nog sterker aantrok

dan andere landen. Ik wilde Suriname leren kennen en vooral openstaan om, naast wat ik gelezen en geleerd had, nu eindelijk eens te praten met mensen die in Suriname zijn en hoe zij de complexe geschiedenis zien en de huidige band met Nederland ervaren. Ik wilde mij openstellen om alles wat ik dacht te weten over het land te horen van Surinaamse zijde en ik wilde verbindingen aangaan om zo meer te leren vanuit het Surinaamse perspectief in plaats vanuit de Nederlands of Nederlands-Surinaamse kant, zeg maar...

Sr: Wat is je gelukkigste herinnering aan deze plek en wat is je verschrikkelijkste ervaring geweest?

AK: M'n gelukkigste herinnering... wat een moeilijke vraag! Want ik heb er zóóóó veel natuurlijk, even heel hard nadenken... Ik denk toch eigenlijk het opstaan in Botopasi na de eerste nacht slapen in de hut bij Celes.

Toen ik uit de hut kwam, zat er voor de deur een klein meisje, Sulaimi, toen zes jaar oud. Ik was direct dol op haar, zo'n kleine ondeugd was het, we gaven elkaar een brasa (knuffel) en ze wilde kijken wat ik allemaal bij me had. Voor ik het wist zat ze met m'n koptelefoon op schoot muziek te luisteren. Haar zusje Naghesa, toen twee jaar oud, kwam er later ook aan en probeerde de koptelefoon af te pakken, want zij wilde ook luisteren.

Tot op de dag van vandaag zijn we de beste matties en inmiddels houd ik van haar hele familie. Sulaimi is een ongelooflijk fascinerend, creatief, grappig en sensitief kind en net zo avontuurlijk als ik. Zo kwam ik eens op zondag bij haar thuis aan en vroeg haar moeder Natacha waar ze was.

Toen wees zij naar boven en daar zat Sulaimi boven in de mangoboom omdat ze haar haar niet wilde laten vlechten. Zondag is 'haarvlechttag' in Botopasi.

Ook gaf ik haar eens geld voor de collecte in de kerk, nam ze het geld aan, wisselde het en deed maar de helft in de pot, van de andere helft kocht ze vuurwerk. Ze wil ook kunstenaar worden en haar achternaam is Ritveld. Ik zei direct tegen haar: "We gaan kijken of je later naar de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam kan." Dan de verschrikkelijkste ervaring... dat zijn er helaas toch ook wel een boel, het bouwen van het huis was denk ik wel het meest moeizame en moeilijkste project dat ik ooit heb gedaan. Ik ben zoveel voor de gek gehouden en bedrogen door allerlei mannen gedurende dit proces, dat ik op een gegeven moment door de bomen het bos niet meer zag en tegelijkertijd wilde verdwijnen tussen die bomen in het bos om nooit meer terug te hoeven komen. De stress en problemen en het bedrog en het feit nergens van op aan te kunnen, hebben me echt tot extreme innerlijke onrust gedreven. Zowel fysiek als mentaal ben ik de controle helemaal kwijtgeraakt. Er was een moment waarop ik niet meer kon bewegen, voor een week kon ik alleen maar liggen. Er was een moment dat ik dacht: ik zaag de palen van het huis door met de kettingzaag en zet de boel in de fik. En er was een moment waarop ik helemaal in paniek doordraaide; midden in de nacht in het donker, bij de rivier, viel ik, verdraaide mijn knie en kon nauwelijks lopen. Of een moment dat ik huilend 's avonds me geen raad meer wist en door het dorp naar mijn bevriende kapitein Harvey rende, terwijl 't in de Saramaccaanse cultuur niet normaal is om te huilen, alleen als er iemand dood is of als je een kind bent, verder huil je niet. Toen dachten de mensen: de witte vrouw is gek geworden. Ik ben bij Celes gaan uithuilen, die heeft mij op meerdere momenten tijdens dit proces van meer dan een jaar, veel steun geboden en kracht gegeven.

Sr: Hoe kwam je op het idee om een huis in Botopasi te bouwen?

AK: De buurman van Celes Wens, die ook haar halfbroer is, heet Spenkie Petrusi. Op een dag zat ik in het gras in zijn tuin en bood hij mij aan om met hem op bostocht te gaan en nog langer te blijven dan de drie nachten bij Celes. Ik bleef langer en verhuisde voor nog drie nachten naar een huisje dat hij als accommodatie aanbood. We leerden elkaar beter kennen op de prachtige tocht door het bos en al gauw vroeg hij me of ik niet een huisje wilde bouwen op het land rondom zijn hutten.

Surinaamse roodvoet staat symbool voor:

Drie vrienden uit Botopasi:

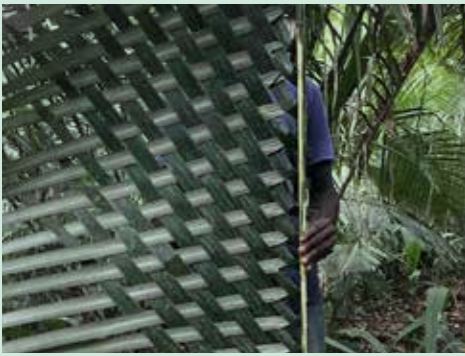
Captain Harvey Amania
Gill Josafath (Alies)
Remfry Eduards

Twee bevriende kunstenaars, die eens in mijn huis in Botopasi verbleven:

Iris Bouwmeester
Nico Krebs

En mijn Nederlandse vriend, tevens de beste piranhavanger van het dorp, die vaak in mijn huis verblijft en nu ook deels in Botopasi woont:

Frans Bijster

Dat land behoort zowel aan Spenkie en zijn broers en zussen toe, als aan Celes en haar broers en zussen. Zij hebben allemaal dezelfde moeder en het land wordt via de matriarchale lijn overgedragen binnen de families. Het is belangrijk te weten dat in het binnenland van Suriname het niet mogelijk is om land te kopen. Het land waarop mijn huis staat, behoort toe aan de families Wens en Petrusi en dat zijn de mensen waartoe ik volgens het dorpsbestuur behoort.

Alleen na de goedkeuring van het dorpsbestuur, dat de belangen van iedereen in het dorp waarborgt, en met toestemming van de families waarvan het land is, is het mogelijk om iets te bouwen en word je opgenomen en geaccepteerd als bewoner van het dorp. Ik betaal de families Wens en Petrusi maandelijks een door mij zelf geïnitieerde 'huur voor 't stukje land'. Celes beheert en bewaart dat in hun familiepot.

De Saramaccaners zijn afstammelingen van marrons, tot slaaf gemaakten die eind 17e eeuw, begin 18e eeuw de bossen van Suriname in vluchtten en zich in het regenwoud schuilhielden en waar zij zich uiteindelijk in de bossen langs de Surinamerivier vestigden. Toen de slavernij werd afgeschaft, bleven de mensen in hun inmiddels tot dorpen uitgegroeide plekken in het bos leven met hun eigen cultuur, bestuur en wetten. De marroncultuur wordt ook wel eens het stukje Afrika van Suriname genoemd, omdat marrons niet veel mixten met andere bevolkingsgroepen, waardoor de West-Afrikaanse cultuur van de tot slaaf gemaakten en hun nakomelingen behouden bleef. Tot op de dag van vandaag heeft de Saramaccanese cultuur onder andere overeenkomsten met bijvoorbeeld de Ashanticultuur uit het zuiden van Ghana. Ik ben een beetje afge-

dwaald, dus terug naar Spenkie Petrusi die ik, na zijn uitnodiging iets te bouwen op zijn land, direct duidelijk maakte dat ik kunstenaar ben en geen toeristenondernemer en dat ook niet wilde worden. Ik zei hem dat het mij een uitdaging leek om een huisje als kunstwerk te maken. Het doel van het huis zou, naast eigen gebruik voor mij en m'n mattie David uit Paramaribo, openstelling zijn voor kunstenaars, creatieven of mensen die specifiek met een doel naar Botopasi willen komen.

Dus voor gasten die onderzoek doen naar het bos of naar de Saramaccaanse cultuur of die het huis meer als een plek voor rust, reflectie, transformatie en verbinding nodig hebben. Spenkie werd enthousiast en heeft mij voorgesteld aan de hoofdkapitein van het dorp en zo is het verzoek om mijn kunst-huis te maken via het dorpsbestuur en de families overlegd en goedgekeurd.

Sr: Er zijn nauwelijks winkels in en rondom Botopasi, hoe heb je dan al het materiaal voor het huis en al die mooie spullen hierheen gehaald?

AK: Dat was nogal een karwei inderdaad, wow! Je moet je voorstellen dat je vrijwel niets, behalve het hout waarmee het huis is gebouwd, kan kopen in Botopasi.

Dat betekent dus dat je elke spijker, buis, dakgoot, toiletput (dan hebben we het dus nog niet eens over het interieur) vanuit Paramaribo in een busje, inclusief het dak vol natuurlijk, moet vervoeren en vervolgens moet je alles uitladen in de havenplaats Atjoni.

Dat duurt gemiddeld al drie à vier uur. En dan moet je alles inladen op een korjaal (houten kano) om dan nog eens drie uur te varen totdat je Botopasi bereikt. Daarna meer je aan langs grote rotsen die voor het land dichtbij mijn huisje in de rivier liggen.

Daar worden dan alle spullen weer uitgeladen en dan moet je die spullen nog naar boven slepen, want het land ligt zo ongeveer vier meter hoger, afhankelijk van de stand van het water. Is het laagwater, dan moet je nog verder sjouwen, staat het water hoog, dan ben je sneller aan land. Toen was er nog geen trap, nu wel. Moet je voorstellen, als het regent moet je je spullen dus in de natte papperige modder samen met een groep mannen, naar boven brengen. Dan ben je er nog niet, want dan moet je de materialen nog met kruiwagens ongeveer 150 meter verder door het gras naar het huis brengen. In Botopasi is er niets bestraat, de paden zijn gewoon van aarde en gras en soms met een hoop wortels waarover je gemakkelijk kan struikelen.

Er zijn geen auto's en dus ook geen wegen van stenen of asfalt. Er zijn nauwelijks fietsen en alles wordt gedragen in kruiwagens of op het hoofd.

Toen de bouw bijna ten einde was, kwam ik op het idee om nog eens 800 kilo gebroken tegels in juten zakken aan te slepen. Deze voornamelijk kleurrijke gebroken badkamertegels had ik verzameld bij diverse begraafplaatsen in Paramaribo. Dit spul is gratis mee te nemen, omdat het materiaal is dat overblijft nadat mensen de graven van hun naasten tot hele creatieve mausolea hebben verbouwd. De staf van de begraafplaatsen

was blij, omdat ze zo minder afval hadden en dat betekent minder kosten bij het afvoeren. En ik was natuurlijk ook blij, want ik had gratis bouw materiaal waar ik een enorme mozaïeken studiovloer onder het huis van heb gemaakt. Naast de 800 kilo tegels hadden we ook nog 50 zakken cement nodig. Je begrijpt dat het vervoer naar het huis een taai klus was en toen we aankwamen riepen alle mannen die meehielpen met sjouwen constant wómi wat letterlijk 'man' betekent, maar als het zo geroepen wordt, is het zoiets als 'OMG'. Ondanks dat het ontzettend zwaar werk was hebben we vooral ook heel hard gelachen.

Mijn goede vriend Alies, waarmee ik nu nog samenwerk rondom het huis, en ook David uit Paramaribo hebben ongelooflijk veel geholpen bij de talloze trips heen en weer van Parbo naar Botopasi. Natuurlijk waren we altijd wel weer wat vergeten.

Ik weet niet hoeveel boodschappenlijstjes en schriften vol ik heb bijgehouden en heb zitten afstrepen, maar uiteindelijk, met een hele lange adem, kwam het huis toch steeds verder bij het punt van heerlijk wonen, waar het nu is. Natuurlijk is er altijd wel weer wat aan de hand, want een huis in de jungle met zo veel regen vereist veel onderhoud, ook omdat we het Basralokushout, dat vlakbij gekapt en gezaagd is met

natuurolie hebben bewerkt en niet met een harde lak zoals de meesten het doen.

Hierdoor heeft mijn huis precies de kleur zoals van de bomen en ik vind dat prachtig. Ik denk soms wel dat ik daarom ook zo veel van jouw soortgenoten of jouw familieleden in mijn huis heb. Jij, Surinaamse roodvoet, woont normaliter in de bomen en jij denkt nu dat mijn huis ook gewoon een boom is of zie ik dat verkeerd?

Sr: Stel je voor dat je geen kunstenaar was geweest en je zou per ongeluk terug in de tijd reizen en zo weer in 2018 belanden, zou je het huis dan op dezelfde manier bouwen? Of zou je het compleet anders aanpakken?

AK: Ik kan me niet voorstellen dat ik geen kunstenaar ben, maar als ik weer terug naar december 2018 zou gaan, zou ik never nooit een huis gaan bouwen in Botopasi. Met de kennis van nu weet ik hoe zwaar het is en hoeveel stress en emotionele en fysieke trobbie (problemen) het oplevert. Ik heb daar destijds gewoon mee moeten dealen, maar achteraf had ik mijn energie beter in het ontwikkelen van andere kunstprojecten kunnen steken. Als ik van te voren zou hebben geweten hoe intens moeilijk en zwaar dit project was... Maar nu het een aantal jaren later is, de bouw en inrichting is gedaan en alles rustig is, ben ik natuurlijk wel megatrots op het huis en de verbinding die ik heb met Botopasi, mijn vrienden en de kinderen hier en zie ik de meerwaarde die het mij geeft. Ik kan de energie die het mij en ook David gekost heeft nu zelfs waarderen, omdat ik zie hoe dit huis een ideale plek is voor respectvolle gasten en de mensen waarmee ik leef en samenwerk in Botopasi.

Het huis functioneert als een brug om mensen te verbinden met elkaar en met de natuur. Dat contact en die uitwisseling is echt bedoeld om te zorgen dat, door met elkaar samen te leven en door in de jungle te zijn, er een diepere band ontstaat; een vervlechting tussen mensen met verschillende achtergronden en van diverse origine en met de bijzondere natuurlijke omgeving van het Surinaamse Amazoneregenwoud.

Sr: Wat vind je van de mensen uit Botopasi?

AK: Sommige mensen mag ik graag, van sommigen houd ik en van Sulaimi houd ik het meest.

Er zijn ook mensen waar ik weinig voor voel en ik neem aan dat dat andersom ook zo is. Maar als je me uitlokt om te generaliseren, dan zou ik willen zeggen dat ik de mensen van Botopasi echt ongelooflijk bewonder en heel mooi en sterk vind. Ik vind de mensen zo weerbaar, het is net alsof de kracht van het bos ze versterkt, de warmte van de zon ze vol met liefde en de kleuren van de planten, bloemen, insecten en vlinders door ze heen vibreert en ze laat stralen. Het bos, de rivier en alles wat erin voorkomt, eronder ligt en erboven zweeft lijkt te communiceren met de zielen van de mensen en dat maakt de mensen van het Amazoneregenwoud zo uniek. Telkens weer kijk ik met verbazing naar hoe de mensen leven in deze uitzonderlijke natuur. Als ik iets negatiefs zou moeten noemen, maar waar ik ook hard om moet lachen, is het de sterke eenkennigheid. Bijvoorbeeld, als ik iets gekookt heb, is het niet goed, omdat het er anders uitziet. Dan moet ik echt enorm mijn best doen om het eten aan te prijzen, dat het echt wel lekker is, dat rare wat ik heb gekookt. Maar meestal lukt mij dat niet. Terwijl iedereen die mij kent weet dat ik best goed kan koken. Dat is toch grappig?

Sr: Botopasi en alle andere marrondorpen in het binnenland van Suriname hebben hun eigen bestuur. Dat bestaat per dorp uit de granman (de hoofdkapitein), meerdere kapiteins, en de basha's: assistenten

van de kapiteins. Wat vind je van deze vorm van bestuur?

AK: Deze vorm van bestuur bestaat al eeuwenlang. Het was voor mij nieuw en toen ik me erin verdiepte, kwam ik erachter dat er alleen maar mannelijke kapiteins en basha's in het bestuur zaten. Daar was ik wel verbaasd over. Hoe was het mogelijk dat er anno 2019 een groep mannen de belangen van het hele dorp vertegenwoordigen? Toen was het voor mij wel moeilijk om mij stil en bescheiden op te stellen, wat ik wel vond dat ik moest doen, omdat ik daar te gast ben, levend in een cultuur die niet van mij is. Als ik ook maar iets van ongelijkheid ruik, sta ik op en ik kan dan ook echt geen deurmat zijn. Als het gaat om sterke ongelijkheid tussen de seksen (maar ook andere vormen van ongelijkheid, zoals huidskleur, afkomst, beperking, seksuele geaardheid of voorkeur) kan ik mij moeilijk inhouden. Ik word daar eerder strijdlustig van. Ik ging over dit mannenbestuur informeren bij mijn kennissen en vrienden en vroeg hen wat het inhield, maar ook waarom er alleen mannen in zaten.

Op een feestelijke dag werden de nieuwe kapiteins en basha's aangesteld. In Botopasi selecteren zeven families allemaal één kapitein. Iedere kapitein kiest dan twee basha's. Het is traditie om tijdens de viering van de installatie van het nieuwe bestuur iedere kapitein in zijn hut te feliciteren en hem lekkere hapjes te brengen en cadeaus te geven. Het was goed om te zien dat het bestuur werd verrijkt met de vrouwelijke kapiteins Sita en Claartje samen met een aantal nieuwe vrouwelijke basha's. Harvey, een goede vriend van me, werd ook kapitein.

Door met hem te praten leerde ik meer over het dorpsbestuur en de dingen die er in het dorp spelen. Maar om je eerlijk te zijn bemoei ik mij er liever niet mee.

Sr: Met wie ben je in Suriname een echte verbintenis aangegaan? Voel je dat nog steeds en weet je waardoor dit zo voelt? En ben je iemand tegengekomen in

Botopasi met wie je een liefdesrelatie zou beginnen?

AK: Jazeker ben ik met een aantal mensen echt een verbintenis aangegaan. Vooral met Sulaimi zoals ik al eerder vertelde. Zij voelt echt als m'n BFF, pleegkind en kleine zusje dat ik nooit heb gehad, in een. Verder vooral met David uit Paramaribo, die ik al ken zolang ik in Suriname kom. Hij heeft het hele proces van de bouw meegemaakt en me veel geholpen en gesteund. We zijn goede vrienden en we weten dat we altijd op elkaar kunnen rekenen. Hij helpt mij waar hij kan en ik help hem waar ik kan. Er is een vertrouwensband waarvan ik weet dat deze voor altijd blijft bestaan. Ook Alies, die de gastheer van het huis is als er gasten komen, ken ik al vanaf de eerste dag dat ik in Botopasi kom. Met hem heb ik niet alleen veel samengewerkt, maar ook plezier gemaakt, en kennis uitgewisseld over bouwen, kunst en inrichting. Als ik in nood zou zijn in Botopasi dan bel ik Alies.

Verder heb ik heel veel kids-matties en die groep wordt met elk bezoek aan Botopasi groter. Ook heb ik hier nog een tiental volwassen vrienden, zoals Remfry, Lesley, Pampilla (deze naam betekent papiertje in het Saramaccaans) en Harold, veelal mannen uit het dorp. Ik vind het belangrijk de banden met de mensen waar ik mee samenleef goed te houden en verder is het ook fijn om met sommige mensen juist licht contact te hebben, een praatje hier en daar, een uitleg over iets dat zij mij leren uit de cultuur of de natuur of juist even iets samen doen, zoals de was of naar de bakker gaan.

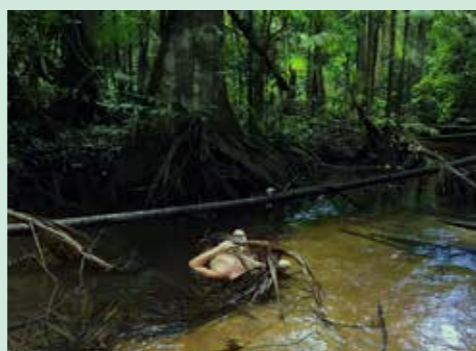
Die lichtheid is ook fijn, dat voelt als idyllisch dorpsleven dat ik nooit eerder kende. Ik heb geen liefdesrelatie met iemand uit Botopasi gehad en dat wil ik ook graag zo houden.

Ik voel veel liefde voor het bos en de Surinamerivier, met daarin de rotsen. Dit merk ik wanneer ik diep in het bos in een kreek baad, of als ik in het midden van de rivier op mijn rug lig en drijf en mijn armen spreid en overal waar ik kijk, alleen maar de lucht en de dichte boomtoppen zie.

Dan word ik gedragen door het water en voelt het alsof de drukte uit mijn hoofd getrokken wordt. Ik transformeer en kom tot rust. Het is alsof fotosynthese tegen me fluistert: alles is goed. Het is een beetje een minder mensgeoriënteerde verademing. Dan voel ik een sterke verbintenis met de natuur.

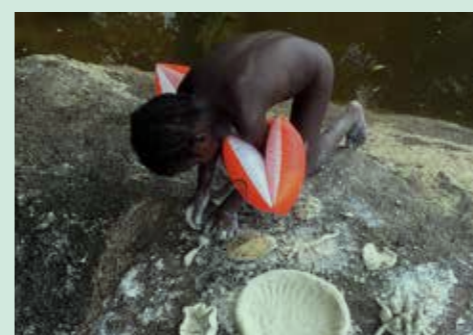
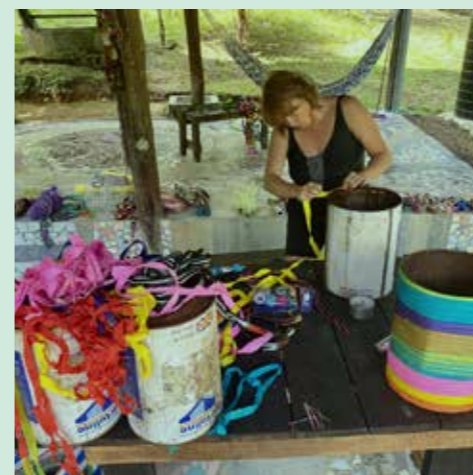

Sr: Ervaar je een verwantschap met de bewoners? Hoe en waarom voel je dat? Denk je dat de bewoners zich verwant voelen met jou? Op basis waarvan denk je dat en hoe uit zich die band?

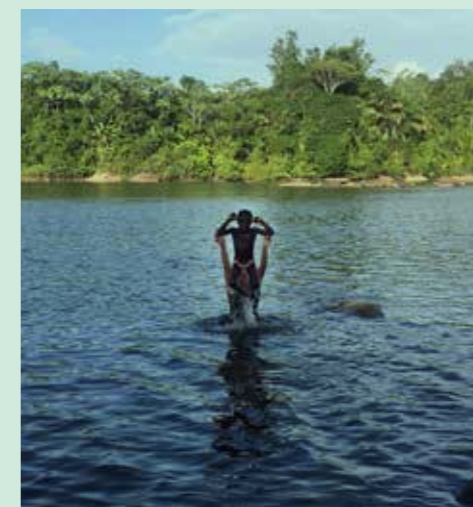
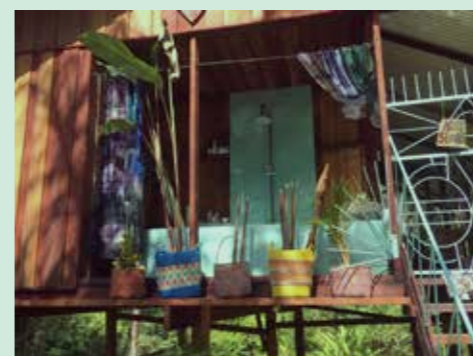
AK: Ik kom nu al vier jaar in Botopasi en heb een kleine groep mensen om mij heen waarmee ik hecht ben. Dat zijn vooral de mensen waarmee ik woon en leef, degenen waarvan je de namen al eerder voorbij hebt zien komen. De kinderen in Botopasi zijn het leukst en ontzettend innemend. Mijn huis is vaak vol met kinderen.

Ik heb Mexicaans speelgoed en ook boeken en knutselstukken waar ze zich mee kunnen vermaken. Ik doe vaak creatieve dingen met de kinderen. Soms zijn er zoveel kinderen, dat ik er haast over struikel.

Ze willen ook allemaal in m'n open air bad. Zij noemen het zelf zwembad en vinden daarin baden beter dan de rivier, waar zij gewoonlijk in baden. We moeten vaak overleggen waar we gaan baden, want ik wil altijd het liefst in de rivier, maar zij willen het liefst in het zwembad met de grote douche waaruit het water naar beneden valt. Dat is voor hen een veel groter feest.

Ik ga zelf het liefst alleen met Sulaimi op pad; samen krabben vangen, zwemmen en over de rotsen springen.

Of samen op zoek gaan naar gekke dingen in de natuur, daarmee bedoelt ze dat iets een apart geluid maakt als je het op een bepaalde manier vasthoudt of bellen creëert als je een specifieke plant opensplijt en erdoorheen blaast.

Als ik na lange tijd weer kom zijn de brasa's niet te tellen. Ik kook altijd veel en m'n eten is anders. Gek genoeg eet mijn vaste kern kinderen die mij goed kennen, mijn eten maar al te graag. Soms sta ik om zeven uur 's ochtends al pannenkoeken te bakken om vervolgens mee te nemen naar Wómisandu, dat is mijn favoriete strand in het midden van de rivier een paar dorpen verderop.

Dan gaan we met zijn allen met de boot en hangen, spelen, luisteren muziek, dansen en eten en drinken daar de hele dag, het is altijd heerlijk om daar te zijn. Ik neem veel te veel lekkers mee: chips, koek en teveel snoep. In het Saramaccaans noemen ze al dat lekkers koekoe en mij noemen ze Anoukoe. Dan erachteraan zeggen ze dan koekoe, wat zo iets betekent als 'geef me iets lekkers'. En daaruit is Anoukoe koekoe ontstaan, dus voor de kinderen heet ik nu zo.

Naast al de fun leer ik ze ook zwemmen, lees ik samen met ze, help ik met huiswerk of kijken we op de laptop een film. Soms doen we dat zelfs midden in het bos na een lange wandeling op mijn telefoon. Bewegend beeld, mijn bluetooth speaker en mijn telefoon die onder water kan, zijn het meest in favor en natuurlijk is ook hier technologie en de digitale wereld erg aantrekkelijk.

Ik kan me nog goed herinneren dat de eerste dorpswandeling die ik met de kids maakte mij erg verbaasde. Ze brachten me eerst vol trots naar de Digicelpaal (de telecom-antenne van Digicel) en daarna pas naar de grootste mangoboom midden in het dorp.

Ik verwen de kinderen veel en soms kan ik al die kinderen helemaal niet aan. Als al die kinderen mij dan teveel worden, heb ik een truc: ik zorg dan dat ik voor één uur 's middags, als de school net uit is en ze soms in groepjes naar mijn huis rennen, weg ben. Ik ga dan vaak naar het strandje van mijn vriend Lesley aan de andere kant van de rivier. Als ik dan later terugkom, zijn ze vaak beledigd, want waar was ik?! Ze waren helemaal naar mijn huis gekomen en ik was er niet, dat verwijten ze mij dan. Ik moet daar zo hard om lachen, m'n hart smelt daarvan. Ja, ik ben echt dol op de kids in Botopasi en ik vind het heel bijzonder om mij hier zo toch een soort moeder te voelen, terwijl ik zelf geen echte moeder ben.

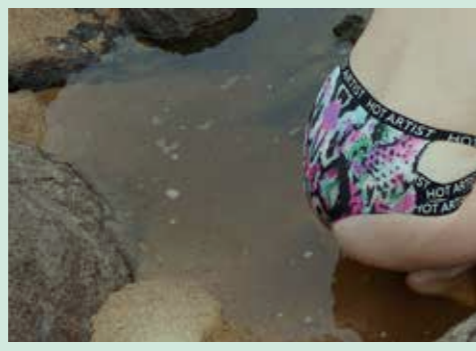

Sr: Voel je je weleens een buitenstaander? Beschouwen inwoners je als buitenstaander? Zo ja, waar komen die gevoelens vandaan en hoe uiten die zich?

AK: Ik heb me altijd en overal wel deels een buitenstaander gevoeld. Op de middelbare school al, waar ik nooit bij een bepaalde groep echt hoorde, maar ook nergens hard werd buitengesloten. Op de een of andere manier werd ik getolereerd in mijn 'anders' zijn (whatever that means, want maybe voelt iedereen zich wel zo). Overal waar ik kom voel ik mij zowel outsider insider, ook in Botopasi.

Sowieso ben ik een buitenstaander die uit een ander land komt, met een andere cultuur, er anders uitziet en ook nog een beroep heeft, dat voor velen hier een raadsel is. Mensen vragen zich af hoe ik dan met kunst geld kan verdienen en wat is dat dan de kunst die ik maak?

Ik draag ook niet vaak een pangi. Dit is een fel gekleurde lap stof, die dient als een omslagdoek met allerlei motieven, elke soort pangi heeft zijn eigen betekenis. Ik draag zelf liever een zwempak met een korte broek er overheen.

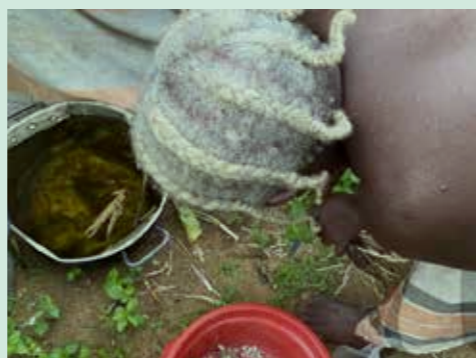
Alleen op culturele events, een overlijden of wanneer ik mee ga naar de kerk draag ik wel een pangi. Hier zie je nauwelijks een vrouw in een broek. Maar door het steeds terugkeren naar hier, word ik langzaam steeds meer insider.

Dat gevoel geldt, vermoed ik, zowel voor mij als voor de mensen die mij kennen en waarmee ik inmiddels vriendschappelijke relaties en vertrouwensbanden heb opgebouwd. Ik word steeds meer opgenomen, dat komt omdat ik steeds terugkeer, mij openstel en overgeef aan hoe het hier is en gaat. Op mijn eigen manier draag ik met betekenisvolle dingen bij aan het dorp, waarover ik later meer zal vertellen.

Dat ik word opgenomen door de gemeenschap merk ik bijvoorbeeld doordat ik word uitgenodigd om een dag mee te gaan naar het kostgrondje om te zaaien of te oogsten.

Ook merk ik het aan hoe moeders mij hun kinderen meegeven ook al ga ik ver weg op een uitje met de boot. Mensen zeggen vaak tegen David en mij dat wij 'van Botopasi zijn', want we zijn geaccepteerd om in het dorp te wonen en dan zeggen ze: "Jullie leven goed in het dorp". Daarom is het ook zo belangrijk om bij alle culturele happenings mee te doen. Vroeger dacht ik bij een overlijden dat dat te intiem zou zijn en dat ik beter thuis kon blijven omdat ik geen incrowd was, en er niet op die manier bij hoorde. Later begreep ik dat het beledigend is als ik hier ben en niet kom opdagen, want ik ben voor de mensen van het dorp ook 'van hier' en dus hoor ik bij dit soort belangrijke events erbij te zijn.

Inmiddels heb ik geleerd om altijd te groeten, mijn condoleances over te brengen aan de families, en deel te nemen door te luisteren en te zingen tijdens de ceremonies. Ook loop ik nu zelfs mee met de stoet als de kist diep in het bos, waar de begraafplaats ligt, wordt gedragen.

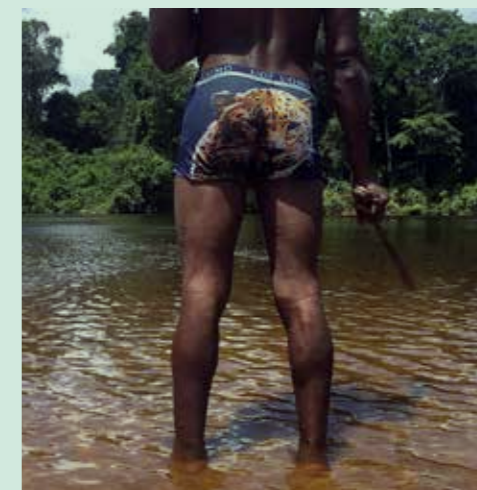
Aan de andere kant merk ik ook juist die dubbelrol van insider en outsider, omdat ik dan weer wel aan zaken mag deelnemen die alleen voor mannen zijn. Zo ben ik eens meegegaan in het bos waar een graf gemaakt werd, wat een mannen aangelegenheid is en voor vrouwen verboden om erbij te zijn. Yasser, een bekende van mij, zei dat ik gewoon mee mocht gaan. We kochten een paar flessen bier en een fles rum en liepen het bos in. De drankjes zijn voor de mannen die bezig zijn het graf te graven. Het voelde wel een beetje maf, want aan de ene kant was ik als vrouw de outsider en mocht ik misschien mee omdat ik toch gezien wordt als een ander soort vrouw dan de vrouwen van hier. En aan de andere kant werd ik juist deelgenoot gemaakt van iets bijzonders, waar ik eigenlijk geen toegang toe had, maar werd ik opgenomen om daar wel deel van uit te maken en werd ik insider. Toen we aankwamen keken de mannen eerst wel met verbazing en sommigen riepen wómi, maar toen ze zagen dat ik meehielp de stenen te dragen naar het graf, werd er wat gelachen en accepterend geknikt. Ook zei Aliès, die hier voor mij verantwoordelijk is, omdat ik met hem samenwerk: "Zij heeft toch ook een huis gebouwd hier?" (alleen mannen bouwen hier huizen voor zichzelf of voor hun vrouwen). "En ze heeft drinken meegenomen om te delen."

Sr: De mannen in Botopasi jagen en vissen. Ik zie jou meer met mannen omgaan dan met vrouwen, hoe komt dat? Houd jij je liever bezig met activiteiten die in de Saramaccaanse cultuur meer mannen eigen zijn?

AK: Het klopt dat ik meer onder de mannen ben. Dat komt ook omdat ik door de bouw van mijn huis met veel mannen heb

samengewerkt en ze daardoor heb leren kennen. Sommigen zijn echt mijn matties geworden, zoals Aliès of Harold met wie ik samen de mozaïekvloer heb gelegd, of de vaste bootmannen waarmee ik vaar of de grote broers van de kinderen die bij mij over de vloer komen. De Saramaccaanse cultuur is behoorlijk gender rolbevestigend: vrouwen koken, wassen en voeden de kinderen op en de mannen zorgen voor eten of geld. Mannen zijn vrijer om rond te hangen en een biertje te gaan drinken en zo kom ik ze dan ook meer tegen. Ik kan beter praten met de mannen hier dan met de vrouwen. Zoals je weet houd ik veel van de dieren in het bos en daarom houd ik zelf niet van jagen. Ik zou nooit een dier kunnen doodschieten.

Wel ben ik eens meegegaan op jacht, diep het bos in. Het opsporen van de dieren fascineerde mij enorm: spoorzoeken op de grond, goed ruiken, luisteren en letten op eigenaardige bewegingen tussen de bladeren. Wanneer er een beest geschoten wordt, bijvoorbeeld een tapir of een pingo (zwijn), dan is het wel een spektakel om te zien, want soms gooien ze zo'n zwaar beest met gemak over hun schouderen en dragen ze 't een dag lopen vanuit het bos het dorp in.

Wanneer ze in het dorp aangekomen zijn, begint meteen het slachten, omdat het hier warm is en de meeste mensen geen koelkast of vrieskist hebben. Het beest wordt in stukken gehakt en verkocht.

Als je een stuk vlees wil kopen, moet je er als de kippen bij zijn, want het is zo op. Als er geslacht wordt, kijk ik graag naar hoe het dier wordt ontleed en hoe al het bloed de rivier in sijpelt en rood kleurt. Ik ben meestal niet op tijd om een stuk vlees te bemachtigen en ik heb dat ook nooit echt nodig. Veel mensen hier gaan nooit of sporadisch naar Paramaribo en zijn dus echt afhankelijk van zo'n jachtbuit uit de natuur als ze bijvoorbeeld vlees willen hebben. In Botopasi kan je naar Redoe (de dorpswinkel) voor de basics zoals sardientjes in blik, wc-papier, koud bier en snoep. Achter de winkel werkt bakker David. Hij maakt witte puntjes en verkoopt die vanaf half zes 's avonds en op=op. Je weet nooit of je nog mazzel hebt als je aankomt voor je brood.

Recent heb ik geleerd hoe je op piranha's vist. Dat was best confronterend voor mij omdat ik altijd vrij zwem in de rivier en nu ving ik binnen tien minuten een joekel van een piranha. Deze piranha's hebben echt enorme scherpe tanden, maar vallen geen mensen aan en jagen op andere vissen.

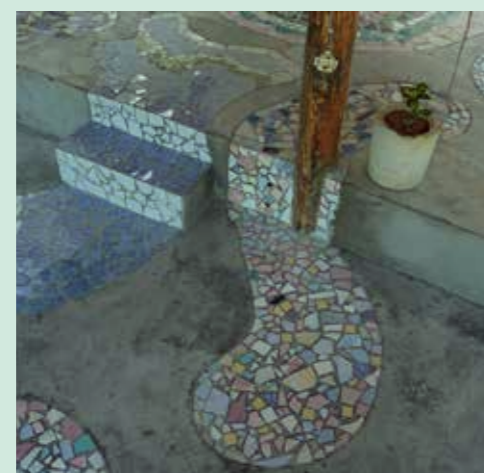
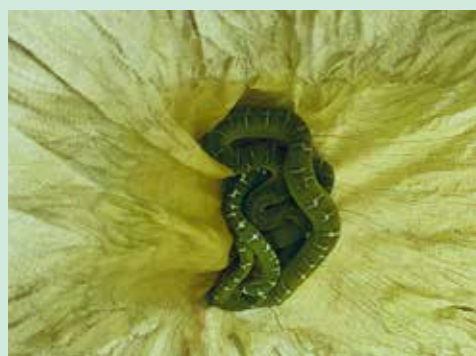
Dat piranhavissen heb ik trouwens van mijn goede Nederlandse vriend Frans geleerd. Hij is inmiddels ook kind aan huis in het dorp. Maar toch, als je die tanden ziet, my gosh, 't is best heftig om te zien. Ik blijf gewoon in de rivier zwemmen, er is ook nog nooit wat gebeurd. De mooiste vis uit de rivier vind ik de toekanari (pauwoogbaars). Als Frans of Aliès die hebben gevangen maak ik nog even snel close-ups van zijn prachtige schubben voordat hij als avondmaal mijn oven in verdwijnt.

opgelegde hoge standaard, vind ik moeilijk. Ik moet dan kunnen loslaten dat hoe ik het uitspreek niet perfect is. In een andere taal een grapje kunnen maken, zoals mij bijvoorbeeld lukte in het Spaans toen ik in Mexico-Stad woonde, ervaar ik als een kleine overwinning. Je met humor kunnen uitdrukken in een andere taal is voor mij het summum en is echt de sleutel om nader tot het vreemde te komen. In mijn huis heb ik wel een boek om Saramaccas te leren en ik oefen met de kinderen. Dit jaar is het voor het eerst dat ik het minder druk heb in Botopasi, want ik was eerdere jaren druk met het bouwen van het huis, het leggen van de mozaïekvloer, het ontwikkelen van mijn project Trans Human Nature en het spelen met en zorgen voor de kinderen naast het bijhouden van mijn kunst(werk).

Er was nauwelijks tijd en om een taal te leren en hiervoor heb je ruimte in je hoofd nodig, dat is bij mij nogal lastig, want ik ben altijd vrij druk in mijn hoofd en leven, maar ik wil er wel voor gaan!

Sr: Ben je op een andere manier Nederlands gaan praten door de omgang met de inwoners van Botopasi? Of in bredere zin: heeft de omgang met je dorpsgenoten jouw taal veranderd? Merk je dat in hoe je hier én daar praat en schrijft?

AK: Het Nederlands wat hier gesproken wordt is anders dan hoe we het in Nederland kennen, het klinkt als uit een andere tijd. Er worden ook ouderwetse uitdrukkingen gebruikt zoals 'je bent de sleutel van mijn hart'. Het Nederlandse onderwijs is sinds de onafhankelijkheid (1975) gebleven maar niet echt geüpdatet, althans zoals ik het hier heb leren kennen op de school in Botopasi, waar ik wel eens een creatieve les geef.

AK: Het is een droom om vloeiend Saramaccas te kunnen praten. Natuurlijk spreek ik het een beetje, de basics en ook heb ik een level of understanding van een kind vermoed ik. Helaas ben ik niet zo'n talenwonder, ook al kan ik voor mij vreemde talen vrij snel verstaan. Ik ben een perfectionist en mezelf uitdrukken in een taal die ik nog niet goed beheers volgens mijn eigen

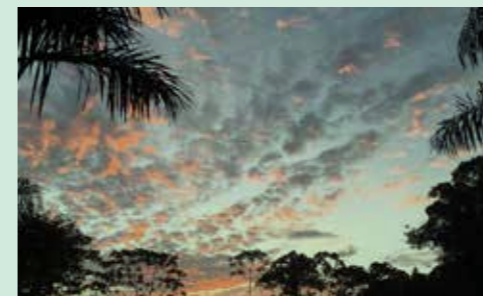
Ik geloof niet dat ik anders ben gaan praten. Omdat ik al meer dan vijftien jaar overal op de wereld woon en overall een vol en ook lokaal leven opbouw, is mijn Nederlands al vervormd tot een talenbrouwsel, waarbij de Nederlandse taal wel het hoofdingrediënt is, maar met heel veel toevoegingen uit andere talen. Het Saramaccas is heel zangerig en de toon is heel belangrijk en ik doe echt mijn best om dat zangerige over te nemen wanneer ik mijn knullige Saramaccas spreek, maar natuurlijk zorgt dat voor veel hilariteit bij de kinderen. Mijn buurmeisje Gausha zei eens tegen mij, toen ik aan het koken was: "Anouk, zet een blok!" Ik dacht, wat bedoelt ze nou? Ze bedoelde dat ik een maggiblokje in de soep moest doen. Ze zei er ook bij dat het onmogelijk was eten te koken zonder een blok erin te zetten. De mensen hier praten veel in de gebiedende wijs, zowel in het Saramaccas als in het Nederlands. Anouk, damn wata - 'Anouk, geef me water'. Als ik vraag waarom er zo, in mijn beleving dan, bevelend wordt gesproken, zeggen ze: "Zo praten we gewoon." Ik vermoed zelf dat het een overblijfsel is van de manier van praten (noem het roepen of schreeuwen) van de slavendrijvers.

Sr: Ik weet dat je hele dagen of soms zelfs een hele week door hebt moeten brengen zonder elektriciteit, omdat er problemen waren met de generator in het dorp. Hoe ga je ermee om als hier totaal geen stroom is?

AK: Op dit moment ben ik hier net een week en we zitten al de hele tijd zonder stroom in het dorp. Ik vind het niet erg en stiekem eigenlijk heel fijn. Ik heb een goede powerbank en samen met m'n laptop laad ik die op bij de burens die wel zonnepanelen hebben. En dan is het 'wachtie wachtie'

(even wachten). Verder heb ik een lamp op zonne-energie en kaarsen. Het voordeel is dat ik om negen uur naar bed ga en om zes uur 's ochtends op sta.

Door te leven zonder stroom ben ik me nog meer bewust hoeveel we in Europa verbruiken. Als ik hier ben zonder stroom realiseer ik dat al die afhankelijkheid van die apparaten ook zo onnodig is.

Juist het geen stroom hebben geeft mij een vrij gevoel, doet mij aarden, laat mij dansen met de natuur waar ik mij in bevind. Ik laat me graag leiden door die natuur, door het regenwater te drinken en ook sta ik met de zon op en drink ik koffie met haar en ga ik naar bed als de zon ondergaat en lees nog wat in bed bij kaarslicht.

Sr: Het valt me op dat witte mensen bang zijn voor mij en mijn soortgenoten. Hoe zit dat met jou? Ben je bang voor spinnen?

AK: Ja, dat wordt hier door de mensen uit het dorp ook altijd gezegd. Het klopt ook wel, want ik ken eigenlijk ook niemand die niet bang is voor spinnen en in het bijzonder jouw soortgenoten: tarantula's. Sommige mensen in Europa houden jullie als huisdier in een terrarium, dat is voor jou een soort gevangenis van glas. Daarin kun je niet vrij leven zoals hier en lekker je web maken binnenin de maripaboom. Ik wilde graag met jou dit interview doen, omdat ik bijna nergens bang voor ben behalve voor jou en je soortgenoten. Ik wil mijn angst overwinnen door met je te praten, omdat je toch m'n buur bent en ik je respecteer en ik in jouw leefomgeving te gast ben.

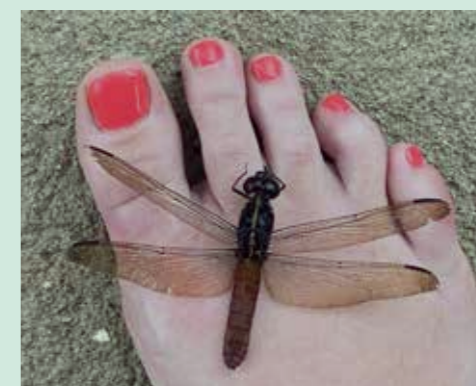

Sr: Welke soort wezens ben je tegenkomen tijdens je tijd hier? Wie zijn je favorieten en wie juist niet, en waarom? En stel je zou met een van de lokale wezens samen kunnen werken, wie zou dat dan zijn? Wat zouden jullie samen maken?

AK: Het regenwoud zit vol met wezens. Er is zo veel diversiteit dat ik vaak het gevoel heb dat de rijkdom aan wezens niet te bevatten is. Elke dag dat ik in Botopasi opsta, kan ik wel weer een nieuw insect of dier tegenkomen. De mooiste vind ik de blauwe morphovlinders, die heel hoog in het bos vliegen en zeer vluchtig en kwetsbaar zijn. En de sabelsprinkhaan die op een blad lijkt. Hij is grappig omdat hij een undercover agent lijkt, vormd als wandelend blad.

Ik heb in de tijd dat ik hier ben geleerd alle insecten te omarmen, ondanks dat er natuurlijk een boel zijn die steken. Ik slaap gewoon zonder muskietennet en ik word niet veel gestoken. Ik ga inmiddels heel anders om met insecten dan toen ik hier voor het eerst kwam, juist omdat ze constant bij me zijn, in mijn huis, op mijn huid, in mijn haar.

Nu praat ik soms tegen ze en laat ik ze gewoon met rust, ook al komen ze dichtbij. Als er een slang of tarantula is roepen de kinderen: "Anouk doodmaken", dan zeg ik altijd: "Nee we jagen ze alleen weg, want zij zijn hier ook geboren." Dan zeggen ze: "Anouk neeheeee" en moeten ze lachen als ik ze met de bezem probeer terug te sturen het bos in. Maar degenen die mij het meest fascineren zijn jij en je soortgenoten, Surinaamse roodvoet. Je bent een vogelspin met rode sokjes aan en volgens bepaalde mythen bezit jij magische krachten.

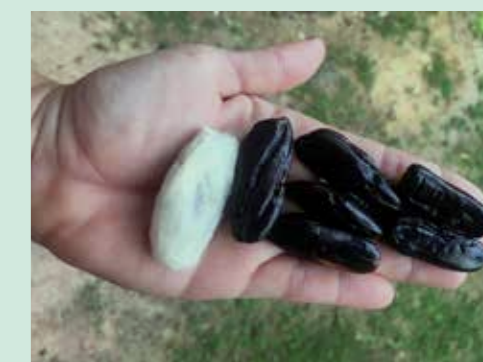
Ik bewonder de complexiteit van jouw web en tegelijkertijd het gemak waarmee je je web maakt. Het fascineert mij dat je zo ingenieus bent dat je een draad kan spinnen waarlangs je ook omhoog kan gaan en zo dus overal waar je wilt kan komen. Ik ben jaloers op je acht poten omdat ik zelf altijd druk ben en ik dan handen tekort kom. Als ik je observeer laat jij mij nadenken. Ken jij de inmiddels overleden wereldberoemde kunstenaar Louise Bourgeois? Zij zei zo iets lovends over jouw soortgenoten, ze zei: "The spider is a repairer. If you bash into the web of a spider, she doesn't get mad. She weaves and she repairs it." Jouw kwetsbare web is tegelijkertijd flexibel, sterk en gaat niet kapot als je maar aan de juiste draden trekt. Jij kent die balans perfect en dat neem ik als voorbeeld.

Sr: Ervaar je de sociale en natuurlijke omgeving van Botopasi als bevrijdend? Zijn er dingen die je als beklemmend of benauwend ervaart? Wil je daar verandering in aanbrengen of laat je ze voor wat ze zijn?

De natuurlijke omgeving van Botopasi functioneert als spiegel voor mijn emotionele leven. Het kan een stille plek zijn met alleen de geluiden van de bomen en planten, krekels, kikkers, vogels en andere insecten, maar als de wind begint te waaien en de storm komt op, dan ontwikkelt zich langzaam een turbulente kracht die steeds meer aanzwelt tot het een oerclimax bereikt. Voor mij voelt de natuurlijke omgeving van Botopasi als een psychologische achtbaan. Voel ik me goed dan ervaar ik ook avontuur als rust en voel ik mij enorm vrij. Maar voel ik me slecht, bijvoorbeeld wanneer ik gestresst, down of verdrietig ben, dan beklemt het bos mij, alsof het me in een houdgreep houdt. Het voelt dan echt verstikkend, omdat ik nergens heen kan, want er zijn alleen maar bomen, bomen, bomen en nog eens bomen.

De rivier is de enige uitweg, maar je kunt alleen 's ochtends vroeg een boot pakken naar de havenplaats Atjoni.

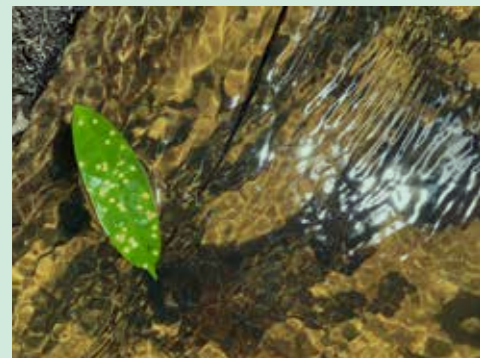

Het beste is dan om in de rivier af te koelen, even te zitten bij de stenen en het water langs je rug te laten lopen en het te

vragen om je nare gevoel en tranen mee te nemen in de stroming. Vooral als ik verdrietig ben ervaar ik de sociale omgeving als vreselijk benauwend. Grote mensen huilen hier niet en over je emoties praten is taboe. Ik kan me op emotionele momenten dan ook heel alleen voelen en ik sluit me dan op in m'n huis. Ik kan dan bij niemand terecht en voel me dan echt veel meer een buitenstaander dan wanneer ik als enige witte persoon op een druk feest in de nacht ben.

Ik voel me dan ook zo'n lastige westerling met geestelijke ongemakken. Het helpt me dan soms om juist te leren van deze cultuur, want hier doen mensen heel luchtig over mentale ongemakken. Mijn eigen hoofd is soms net zo complex als jouw uitgebreide web, Surinaamse roodvoet. Als ik mij wel goed voel, mijn hoofd rustig is en ik sterk ben, dan onderneem ik iets en activeer ik mijzelf. Ik zie mijn gemoed als een golf in de rivier, die kan alle kanten op kan gaan, maar als je je gewoon overgeeft aan de stroming en mee laat voeren, is er eigenlijk weinig aan de hand.

Sr: Op welke manieren ben je de afgelopen jaren veranderd? Hebben je ervaringen in Botopasi iets fundamenteels bijgedragen aan je persoonlijke ontwikkeling?

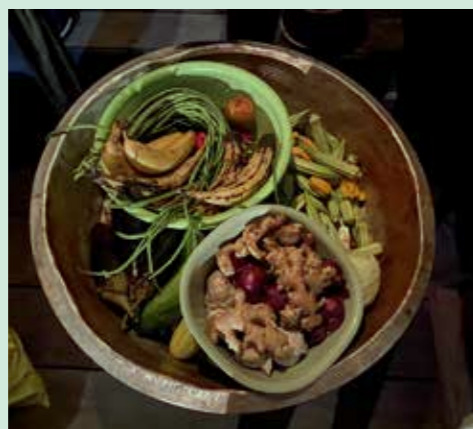
AK: Niemand zal mij de hoofdprijs voor geduld geven. Ik wilde eigenlijk altijd al rustiger en geduldiger worden en dit heb ik door het leven in Botopasi zeker geleerd. Ook heb ik geleerd flexibel te zijn. Het leven in het regenwoud en mij verbonden voelen met de bomen, de planten, de rivier en samen te zijn met zoveel andere levende wezens heeft mij behoorlijk veranderd. Af en toe gebruik ik ook psychoactieve medicijnen uit de natuur, zoals paddestoelen, Peyote, Ayahuasca en Kratom en die zorgen ervoor dat ik mij sterker in de natuurlijke omgeving kan verplaatsen. Ik doe dit niet per se in Botopasi, maar ik zie wel het belang van het gebruik ervan in relatie tot het wonen in het regenwoud.

Ik ben een stuk rustiger, harmonieuzer en minder self-centered geworden. Ik kan nog steeds heftig, intens of extreem reageren, ook al zie ik het zelf vaak meer als gepassioneerd, maar ik voel mij al behoorlijk getransformeerd. Wanneer je je enkel een klein onderdeelje van een veel groter geheel voelt, je goed kan uitzoomen om je horizon te verbreden en leert tevreden te zijn, ben je een veel relaxter mens. Het leven hier is veel eenvoudiger en dat heeft mij ook geleerd om met minder tevreden te zijn, dat niet alles over de top hoeft om je gelukkig te voelen. Deze kerst in Botopasi heb ik sober gevierd. De door mij uit de stad meegebrachte groenten waren op en toen heb ik als kerstcadeau voor mijzelf een komkommer gekocht bij iemand die die net had geoogst.

Heel gelukkig was ik met die verse komkommer en ik heb die tevreden opgegeten. Ik besef me heus wel dat ik de keuze heb om kerst zonder alcohol en veel luxe eten door te brengen, maar ik maak die keuze voor leven hier in zekere mate van soberheid wel bewust. Zo heb ik bewust geen koelkast hier, terwijl het hier gemiddeld tussen de 25 en 35 graden Celsius is en verse groenten zonder koelkast niet lang goed blijven. Om toch te koelen maak ik gebruik van dag en nacht; elke avond zet ik mijn bak met groenten buiten op het balkon en overdag zet ik die weer binnen. Ik leef hier samen met mensen voor wie het creëren van een kostgrondje, door het open hakken van een stukje oerwoud en dat stukje te verbranden, de enige manier is om aan eten te komen.

Ze verbouwen op zo'n kostgrondje hun eigen voedsel en of hun oogst lukt is afhankelijk van de elementen van de natuur. Sommige mensen gaan bijna nooit het regenwoud uit en zijn op het woud en wat het te bieden heeft aangewezen. Mijn leven in Botopasi is eenvoudiger in vergelijking met mijn leven in Europa en hoewel ik het soms een beproeving vind, ervaar ik het ook als een verademing. Mij overgeven aan wat de natuur en haar elementen mij te bieden heeft, zoals regenwater om te drinken, een vis uit de rivier, heerlijke vruchten uit de tuin. Het brengt me in het hier en nu en doet me realiseren hoe nietig ik ben, maakt mij bescheiden en nederig.

Om dat te kunnen voelen vind ik een voorrecht. Ik ben heel dankbaar en blij met mijn leven in Botopasi, ook al ben ik er maar voor losse periodes en stap ik na een aantal weken of maanden dat simpelere leven in het regenwoud weer uit.

Sr: Welke kunst heb je gemaakt in Botopasi? Welke invloed heeft Botopasi, en dan bedoel ik vooral het bos en de rivier, gehad op je kunstenaarschap?

AK: Mijn huis zie ik als kunstwerk, dat het er nu echt staat en opengesteld is voor bepaalde mensen en dat mensen in het huis kunnen verblijven zie ik ook als onderdeel van het kunstproject.

In de toekomst zal ik er met een website en instagramaccount meer van laten zien. Ik heb de afgelopen vier jaar heel veel gefilmd en ik wil mijn videobeelden daarvoor gebruiken.

Verder heb ik het project Trans Human Nature hier ontwikkeld, wat mijn persoonlijke observatie en reflectie is op de relatie tussen het rondslingerende of ronddobberende plastic in het bos en in de rivier, de technologische toekomst en het effect hiervan op de natuur van Botopasi. Ik heb mij laten leiden door mijn hypnotiserende ervaringen in de natuur en ergens tussen fascinatie en fantasie talloze pogingen gedaan om met geënceneerde tijdelijke installaties dichterbij de wilde natuur te komen en me ermee te vermengen. Ik vroeg me af wat er zou gebeuren als ik plant of steen wordt.

Het project laat zien hoe de mens, onze toekomst en onze oorspronkelijke natuurlijke omgeving vermengen en muteren en vervagen tot nieuwe vruchtbare identiteiten.

Sr: Wat vind je het lekkerst ruiken in Botopasi?

AK: Het bos wanneer het net geregend heeft.

Sr: Tot slot, als het dorp over jou zou praten terwijl jij dat niet hoort, wat zou het dorp dan over je zeggen?

AK: Die witte hanse muyee = mooie vrouw (dat komt van het Engelse handsome en het Portugese mulher), die daar 'achterop' dat kleurrijke huis op palen heeft gebouwd bij familie Wens en Petrusi op het erf. Die vrouw die de kinderen leert zwemmen en zelf de rivier over zwemt of soms zelfs he-

lemaal naar het volgende dorp Kambaloa zwemt. Die vrouw die dol is op de kinderen maar zelf geen kinderen heeft. Die vrouw die betrokken is bij Botopasi, omdat ze het welkomstbord van het dorp heeft gemaakt.

Of omdat ze onlangs een nieuwe (tweedehands) waterpomp voor het dorp heeft geregeld en mee bekostigd toen we al meer dan twee maanden zonder stromend water in het dorp zaten. Die vrouw die de bakker een zak bloem van 45 kilo heeft gegeven, omdat hij gestopt was met brood bakken omdat wegens de inflatie van de SRD bloem onbetaalbaar was geworden en de broodjes te duur zouden worden voor de dorpelingen om ze te kunnen kopen. Ik denk dat er in het algemeen positief over mij gepraat wordt, omdat sinds ik hier kom, ik mij in probeer te zetten voor het dorp en de mensen die hier wonen.

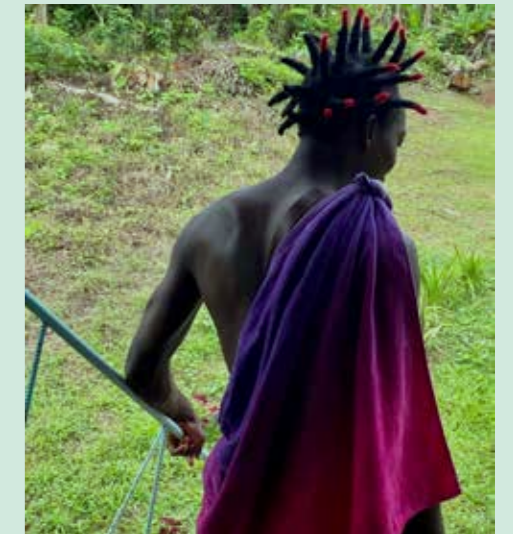

Ik kan dat inmiddels met zekerheid zeggen, maar ik weet ook dat dat zeker niet altijd zo is geweest. Er waren vier jaren nodig om op dit punt te komen en stapje voor stapje ging het steeds beter. Zoals ik al eerder uitlegde, was ik tijdens de stressvolle en uitputtende bouw van het huis soms echt geen normaal mens en mischien soms wel echt een bitch. Ook moest ik wennen aan de voor mij onbekende nieuwe cultuur en de regels die daarbij horen en dat vond ik zwaar en kostte mij tijd. Ik denk dat mensen het verschil ook opgemerkt hebben. Ze waren zo onder

de indruk en blij verrast op mijn openhuis-feest waar iedereen langs mocht komen om het huis te bekijken en te eten en drinken en onder het huis tot laat te dansen. Een paar jaar later organiseerden David en ik nog eens een grote gratis markt met tweedehands kleding en spullen.

Er kwamen meer dan 100 mensen langs die dag en alles was op binnen een paar uur. Als ik nu aankom in Botopasi staat Sulaimi me altijd op te wachten op de steen aan de rivier en wanneer ik mijn cadeaus of volle boodschappentassen rondbreng bij de mensen die ik het beste ken, dan kan ik aan alles merken dat mensen blij zijn om me te zien.

Ik voel veel warmte en liefde van veel mensen in Botopasi. En als ik zelf thuis kom na een lange dag op pad te zijn geweest hangen er regelmatig geschenken aan het hek van mijn huis, variërend van suikerriet, pompelmoes, bacoves (bananen), zoete cassave of een lekkere piranha. Dat maakt me zo blij, het ontroert me echt, ik moet er soms bijna van huilen.

